

Veroordeeld tot een gevangenisstraf tussen 2 en 3 jaar?

Informatiebrochure over de uitvoering van uw straf

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

.be

Inleiding

Deze brochure geeft uitleg over de **nieuwe regels** die gelden wanneer u veroordeeld bent tot één of meerdere gevangenisstraffen die in totaal meer dan 2 jaar en maximaal 3 jaar bedragen.

De nieuwe regels zijn enkel op u van toepassing indien uw gevangenisstraffen allemaal zijn uitgesproken na 31 augustus 2022.¹

Als de nieuwe regels nog niet voor u gelden, valt u onder de regels van de ministeriële omzendbrieven.² U kunt in dat geval wel altijd vragen om toch onder de nieuwe regels te vallen.

Samenvatting nieuwe regels

Wanneer u wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf, moet u die straf ondergaan in de gevangenis. Maar er bestaan ook mogelijkheden om uw straf geheel of gedeeltelijk buiten de gevangenis uit te voeren. Dat noemt men 'strafuitvoeringsmodaliteiten'. U moet ze zelf aanvragen en het is de strafuitvoeringsrechter die erover beslist.

In ieder geval moet u altijd eerst langs de gevangenis passeren, na ontvangst van uw gevangenisbriefje. De gevangenis zal namelijk controleren of u in aanmerking komt om zo'n aanvraag te doen. In bepaalde gevallen zal u vervolgens de gevangenis mogen verlaten, in afwachting van een beslissing van de strafuitvoeringsrechter over uw aanvraag.

¹ Ook wanneer u eerst een gevangenisstraf ondergaat die werd uitgesproken na 31 augustus 2022 en er daarna een gevangenisstraf in uitvoering wordt gebracht die al uitgesproken werd voor 1 september 2022, blijven de nieuwe regels op u van toepassing.

² De bestaande regels liggen vast in ministeriële omzendbrieven: één over de toekenning van elektronisch toezicht en één over de voorlopige invrijheidstelling. Die ministeriële omzendbrieven kunt u raadplegen op de website van de FOD Justitie > justitie.belgium.be/nl/WERP.

1. U bent veroordeeld, wat nu?

Na uw veroordeling ontvangt u een brief van het openbaar ministerie (het '**gevangenisbriefje**'). Daarin staat vermeld dat u zich binnen de 5 werkdagen na de ontvangst van het gevangenisbriefje (dus niet op weekend- en feestdagen) moet aanmelden in een bepaalde gevangenis.

Het is heel belangrijk om daar **spontaan** op in te gaan! Als u dat niet doet, wordt u aangehouden door de politie. U zal dan sowieso de beslissing over een eventuele aanvraag van een strafuitvoeringsmodaliteit moeten afwachten in de gevangenis.

2. Welke strafuitvoeringsmodaliteiten bestaan er?

Het is mogelijk om uw gevangenisstraf onder bepaalde voorwaarden volledig of gedeeltelijk buiten de gevangenis uit te voeren, bijvoorbeeld bij u thuis. Afhankelijk van de hoogte van uw straf kan dat soms onmiddellijk of pas nadat u een deel van uw straf hebt ondergaan.

Er zijn **4** strafuitvoeringsmodaliteiten:

A. Beperkte detentie

Beperkte detentie betekent dat u de gevangenis dagelijks mag verlaten voor een bepaalde tijd (maximaal 16 uren). Dat kan zijn om te gaan werken, een opleiding te volgen of om familiale redenen. Normaal gezien verblijft u dan enkel 's avonds en 's nachts in de gevangenis. U moet dus geen eigen adres hebben. Tijdens de beperkte detentie kunt u ook penitentiair verlof krijgen, dat is extra tijd om met uw familie door te brengen of om uw reclassering verder voor te bereiden.

B. Elektronisch toezicht

Elektronisch toezicht betekent dat u verplicht op een bepaald adres moet verblijven. Dat kan bij u thuis zijn of op een ander adres. U moet ook een bepaald uurrooster naleven. Dat alles wordt met elektronische middelen gecontroleerd. Tijdens het elektronisch toezicht kunt u gaan werken of werk zoeken, solliciteren, een opleiding of therapie volgen enz. Ook tijdens het elektronisch toezicht kunt u penitentiair verlof genieten.

C. Voorwaardelijke invrijheidstelling

Voorwaardelijke invrijheidstelling betekent dat u voor het einde van uw straf wordt vrijgelaten. Aan deze invrijheidstelling zijn voorwaarden verbonden die u tijdens een door de strafuitvoeringsrechter bepaalde periode ('proeftijd') moet naleven.

D. Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering of overlevering

Voorlopige invrijheidsstelling met het oog op **verwijdering** van het grondgebied betekent dat u voor het einde van uw straf wordt vrijgelaten en het land dient te verlaten. U krijgt voorwaarden die u moet naleven tijdens een door de strafuitvoeringsrechter bepaalde periode ('proeftijd'). Maar omdat u geen verblijfsrecht hebt in België, zal u die proeftijd dus in een ander land ondergaan.

Voorlopige invrijheidstelling met het oog op **overlevering** betekent ook dat u voor het einde van uw straf wordt vrijgelaten zodat u kunt overgeleverd worden aan het land dat voor u een Europees of internationaal aanhoudingsbevel heeft afgeleverd.

3. Vanaf wanneer kom ik in aanmerking voor die strafuitvoeringsmodaliteiten? (tijdsvoorwaarden)

Een voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling kunt u pas krijgen nadat u **minstens 1/3de van uw straf** (in de gevangenis of daarbuiten onder elektronisch toezicht) hebt ondergaan. Al een half jaar (6 maanden) voordien, komt u in aanmerking voor een beperkte detentie of een elektronisch toezicht.

Twee voorbeelden om dit te verduidelijken:

Voorbeeld 1: u bent veroordeeld tot een gevangenisstraf van 27 maanden.

- Na 9 maanden detentie (1/3 van 27 maanden), kan de strafuitvoeringsrechter u een voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling toekennen.
- Na 3 maanden detentie (1/3 van 27 maanden min 6 maanden) kan de strafuitvoeringsrechter u een beperkte detentie of een elektronisch toezicht toekennen.

Voorbeeld 2: u bent veroordeeld tot een gevangenisstraf van 27 maanden en onderging al een voorlopige hechtenis van 3 maanden.

- Na 6 maanden detentie (1/3 van 27 maanden = 9 maanden, min 3 maanden voorlopige hechtenis), kan de strafuitvoeringsrechter u een voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling toekennen.
- U komt **onmiddellijk** in aanmerking voor een beperkte detentie of een elektronisch toezicht (1/3 van 27 maanden, min 3 maanden, min 6 maanden).

4. Zijn er nog andere toekenningsvoorwaarden?

Ja, de strafuitvoeringsrechter gaat na of er tegenaanwijzingen zijn voor de toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit. Die tegenaanwijzingen hebben betrekking op:

- het feit dat u niet in uw **eigen behoeften** kan voorzien (die tegenaanwijzing geldt niet voor de beperkte detentie, omdat uw hoofdverblijf de gevangenis is, en ook niet voor de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering of overlevering);
- het feit dat u een **ernstig risico** betekent voor de **fysieke integriteit van derden**;
- het feit dat er een **risico** bestaat dat u uw **slachtoffers zou lastigvallen**;
- uw **houding** ten aanzien van uw **slachtoffers** (die tegenaanwijzing geldt niet voor de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering of overlevering);
- de inspanningen die u levert om de **burgerlijke partij(en)** te vergoeden.

Als de strafuitvoeringsrechter oordeelt dat er een tegenaanwijzing is en dat die tegenaanwijzing niet kan worden opgevangen door het opleggen van bijzondere voorwaarden, zal die de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit weigeren.

5. Hoe moet ik een strafuitvoeringsmodaliteit aanvragen? (procedure)

Hier zijn er twee mogelijkheden:

- Ofwel kunt u meteen uw aanvraag indienen en mag u de gevangenis onmiddellijk verlaten. U zet dan thuis de procedure voort en wacht daar de beslissing af (**zie A**).
- Ofwel kan dat niet, en moet u vanuit de gevangenis de aanvraagprocedure opstarten en daar wachten op de beslissing (**zie B**).

Elke aanvraagprocedure start vanuit de gevangenis, zodat u zich sowieso altijd eerst moet aanmelden in de gevangenis als u uw gevangenisbriefje hebt ontvangen.

A. Procedure waarbij u onmiddellijk de gevangenis kan verlaten

Deze procedure kan worden gevolgd als u voldoet aan alle volgende voorwaarden:

- u hebt zich **spontaan** en binnen de termijn **aangemeld in de gevangenis**;
- u bent **onmiddellijk** in de **tijdsvoorwaarden** voor elektronisch toezicht of beperkte detentie;
- u bent **niet** veroordeeld wegens **seksuele of terroristische misdrijven** en u vertoont geen tekenen van **gewelddadig extremisme**.

Onmiddellijk bij uw aanmelding controleert de gevangenis of u aan die voorwaarden voldoet. Als dat het geval is, verloopt de procedure als volgt:

1. U dient uw aanvraag in op de griffie van de gevangenis

Zodra u uw aanvraag elektronisch toezicht en/of beperkte detentie hebt ingediend, wordt de verdere uitvoering van uw gevangenisstraf automatisch geschorst. U mag de gevangenis onmiddellijk verlaten.

De griffie van de gevangenis geeft u op dat moment de volgende documenten mee:

- een **kopie** van uw **aanvraag**;
- een **inlichtingenformulier**³ (dit formulier vult u thuis in en u dient het samen met de gevraagde bewijsstukken in op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank (zie verder, punt 2) of u kunt het online invullen en indienen);
- een **attest** 'onmiddellijke opschorting van de tenuitvoerlegging van de straf' (met dit document kunt u aantonen dat u, ondanks uw gevangenisstraf, rechtmatig buiten de gevangenis bent);
- een document met informatie over de verdere procedure.

³ Zie justitie.belgium.be/nl/WERP

2. U dient uw dossier in op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank

Binnen de 15 werkdagen nadat u de gevangenis hebt verlaten, dient u het ingevulde **inlichtingenformulier**, samen met de gevraagde bewijsstukken (dit is uw 'dossier'), in op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank. (Het adres en de contactgegevens van die strafuitvoeringsrechtbank vindt u terug op de kopie van uw aanvraag die u meekreeg van de gevangenis). U kunt het inlichtingenformulier ook online invullen en indienen.⁴

Het inlichtingenformulier stelt duidelijk welke informatie en bewijsstukken de strafuitvoeringsrechter nodig heeft om een beslissing te nemen over uw aanvraag (elektronisch toezicht en/of beperkte detentie).

Als u een **elektronisch toezicht** vraagt, moet u in ieder geval de volgende informatie geven:

- Wat bent u van plan om te doen tijdens het elektronisch toezicht (werk, opleiding, vrijwilligerswerk, ...)?
- Op welk adres zal u het elektronisch toezicht/penitentiair verlof doorbrengen?
- Wie zal samen met u in dezelfde woning verblijven? Voeg een verklaring van uw meerderjarige huisgenoten toe dat zij akkoord zijn dat u bij hen zal verblijven.

Als u een **beperkte detentie** vraagt, moet u in ieder geval de volgende informatie geven:

- Wat bent u van plan om te doen tijdens de momenten dat u de gevangenis mag verlaten? Om welke redenen die verband houden met uw werk, uw opleiding of uw familie is uw aanwezigheid buiten de gevangenis vereist?
- Op welk adres zal u het penitentiair verlof doorbrengen?

Let op: zoals gezegd heeft u **15 werkdagen** de tijd om uw dossier op de griffie van de bevoegde strafuitvoeringsrechtbank of online in te dienen. Dat is niet zo heel lang. Verzamel dus zeker al de nodige documenten op voorhand als u denkt in de voorwaarden te zijn.

⁴ Zie justitie.belgium.be/nl/WERP

3. De rechter bekijkt uw dossier

De strafuitvoeringsrechter beslist op basis van uw dossier of u een beperkte detentie of een elektronisch toezicht kan krijgen. Als de rechter dat nodig vindt, kan die beslissen om u te horen op een zitting.

4. De rechter neemt een beslissing

U ontvangt de beslissing van de strafuitvoeringsrechter per aangetekende brief.

Er zijn **drie mogelijke beslissingen**:

- **U krijgt elektronisch toezicht.**

U blijft dan in vrijheid tot aan de effectieve aansluiting van uw elektronisch toezicht.

- **U krijgt beperkte detentie.**

U moet zich binnen 5 werkdagen nadat de beslissing van de strafuitvoeringsrechter definitief is⁵, aanbieden in de gevangenis om er uw gevangenisstraf onder de modaliteit van beperkte detentie te ondergaan. Indien u zich niet tijdig aanbiedt, zal dat worden gemeld bij de politie.

- **De strafuitvoeringsrechter weigert uw aanvraag.**

U moet zich binnen 5 werkdagen nadat de beslissing van de strafuitvoeringsrechter definitief is, aanbieden in de gevangenis om er uw gevangenisstraf te ondergaan. Indien u zich niet tijdig aanbiedt, zal dat worden gemeld bij de politie.

⁵ De beslissing is definitief wanneer de cassatietermijn van 5 kalenderdagen (te rekenen vanaf de dag na de uitspraak van het vonnis) is verstreken zonder dat cassatieberoep is ingesteld. Als de strafuitvoeringsrechter een latere datum van uitvoerbaarheid heeft bepaald, geldt die datum.

5. Cassatieberoep

Tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechter kunt u geen hoger beroep instellen. Een cassatieberoep kan wel. Dat beroep moet worden ingediend door een advocaat. U hebt daarvoor 5 dagen de tijd vanaf de datum van het vonnis. Het Hof van Cassatie controleert enkel of de rechter de wet en de procedure correct toepaste. Het Hof van Cassatie controleert dus niet of de strafuitvoeringsrechter u de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit terecht weigerde of niet.

Let op

Tijdens de periode tussen het indienen van uw aanvraag (1.) en de definitieve beslissing van de strafuitvoeringsrechter (4.), kunt u toch worden **opgesloten** in de **gevangenis** omdat:

- u de fysieke of psychische integriteit van anderen ernstig in gevaar hebt gebracht;
- het gevaar bestaat dat u zich aan de uitvoering van uw straf zou onttrekken;
- u nog een andere straf hebt die u moet ondergaan, waardoor u misschien niet meer voldoet aan de tijdsvoorwaarden voor beperkte detentie of elektronisch toezicht.

Als dat gebeurt en de strafuitvoeringsrechter heeft nog geen beslissing genomen over uw verzoek tot beperkte detentie of elektronisch toezicht, komt er automatisch een **einde aan de procedure volgens punt A**. U kunt dan een **nieuwe aanvraag indienen** voor beperkte detentie en/of elektronisch toezicht vanuit de gevangenis volgens punt B, wanneer u daarvoor opnieuw in de voorwaarden bent.

B. Procedure aanvraag vanuit de gevangenis

Als u niet in aanmerking komt voor de procedure onder A, blijft u opgesloten en moet u de procedure altijd volledig in de gevangenis doorlopen.

De procedure verloopt dan als volgt:

1. De gevangenisdirecteur informeert u zodra u een **aanvraag** voor een strafuitvoeringsmodaliteit kunt indienen.
2. Vanaf dan kan u uw aanvraag **schriftelijk** indienen in op de **griffie** van de gevangenis.
3. De **directeur** stelt een dossier samen en bespreekt samen met u uw aanvraag. Daarna stelt die een schriftelijk gemotiveerd **advies** op (toekenning of weigering van de modaliteit).

4. Als het **openbaar ministerie** het nodig vindt, brengt het ook een advies uit.
5. De **strafuitvoeringsrechter** behandelt uw aanvraag. Meestal is die procedure schriftelijk.
- In sommige gevallen moet u wel verschijnen voor de strafuitvoeringsrechter, namelijk:
- als de strafuitvoeringsrechter uw aanvraag wil bespreken;
 - als u zelf vraagt om te verschijnen nadat dezelfde aanvraag al eens werd geweigerd.
6. De strafuitvoeringsrechter kan beslissen om:
- u de **gevraagde modaliteit toe te kennen**;
 - uw aanvraag **te weigeren**;
 - u een **andere modaliteit toe te kennen**.
- U ontvangt in deze procedure de beslissing via de gevangenisdirecteur.
7. Tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechter kunt u geen hoger beroep instellen. Een **cassatieberoep** kan wel. Dat beroep moet worden ingediend door een advocaat. U hebt daarvoor 5 dagen de tijd vanaf de datum van het vonnis. Het Hof van Cassatie controleert enkel of de rechter de wet en de procedure correct toepaste. Het Hof van Cassatie controleert dus niet of de strafuitvoeringsrechter u de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit terecht weigerde of niet.

6. Toezicht op de toegekende strafuitvoeringsmodaliteit

Aan de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit zijn voorwaarden gekoppeld.

De politie en het openbaar ministerie controleren de naleving van die voorwaarden.

Een justitiehuis en/of het centrum voor elektronisch toezicht is belast met de opvolging en het toezicht wanneer een elektronisch toezicht of beperkte detentie is toegekend en wanneer de strafuitvoeringsrechter bijzondere voorwaarden heeft opgelegd.

Als u de voorwaarden niet naleeft, kan de toegekende strafuitvoeringsmodaliteit worden herroepen.

Heeft u hulp nodig bij het samenstellen van uw dossier?

Daarvoor kunt u steeds contact opnemen met uw advocaat. In bepaalde gevallen heeft u recht op volledig of gedeeltelijk kosteloze bijstand.

Zie daarvoor:

- <https://advocaat.be/een-advocaat-raadplegen/wat-kost-een-advocaat/pro-deo>
- <https://avocats.be/de/wieviel-kostet-das> > voor de Duitstalige info

Meer info

De contactgegevens van de strafuitvoeringsrechtbanken vindt u hier: https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/adresses_surb.pdf

Of bekijk de website van

- De Vlaamse gemeenschap: <https://www.vlaanderen.be>
- De Franse gemeenschap: <https://www.federation-wallonie-bruxelles.be/>
- De Duitstalige gemeenschap: <https://www.justizhaus.be>
- De Justitiehuisen: <https://www.vlaanderen.be/agentschap-justitie-en-handhaving/justitie/justitiehuisen>
- De FOD Justitie: <https://justitie.belgium.be/nl>

Dienst Communicatie en Informatie
Waterloolaan 115
1000 Brussel
T 02 542 65 11
www.justitie.belgium.be